

Kriminalvård

Slutlig statistik för 2012

Kriminalvård

The Prison and Probation Service

Sammanfattning

Anstalt

- År 2012 intogs exakt 9 500 personer i kriminalvårdsanstalt, vilket är en marginell ökning jämfört med året innan. Antalet inskrivna i anstalt den 1 oktober 2012 var cirka 4 850 personer, vilket är en minskning med 6 procent sedan 2011. Se nedan för en definition av intagna och inskriva.
- Under en tioårsperiod (2003–2012) har antalet intagna i anstalt minskat med 11 procent. I jämförelse med 2003 hade antalet inskrivna i anstalt den 1 oktober 2012 minskat med 9 procent.
- Av de personer som intogs i anstalt 2012 var cirka 7 procent kvinnor och 93 procent män. Dessa nivåer har varit stabila under den senaste tioårsperioden.
- Av de 9 500 intagna hade 39 procent haft en tidigare frihetsberövande kriminalvårdspåföljd. År 2012 hade 33 procent av de intagna kvinnorna och 39 procent av de intagna männen haft en sådan påföljd. Den totala andelen har inte förändrats mycket jämfört med 2011. Vid en jämförelse med 2003 har andelen intagna som tidigare varit frihetsberövade minskat med 14 procentenheter.
- Av de personer som intogs i anstalt 2012 var 5 procent ungdomar (15–20 år). Antalet intagna ungdomar ökade med 5 procent jämfört med året innan, medan antalet ungdomar inskrivna den 1 oktober minskade med 15 procent jämfört med föregående år. Jämfört med 2003 har det skett en förskjutning av antalet personer i de högre åldersklasserna, från åldersgruppen 30–49 år till åldersgruppen 50 år och äldre.
- Av dem som togs in i anstalt under 2012 hade en majoritet (57 procent) dömts för tillgrepsbrott, narkotikabrott eller trafikbrott som huvudbrott.
- I jämförelse med 2011 har antalet intagna för tillgrepsbrott, främst stöld och grov stöld, ökat med 7 procent. Det gäller även för antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober för tillgrepsbrott, som minskade med 4 procent. Jämfört med 2003 har både antalet intagna och inskrivna för tillgrepsbrott minskat.

Frivård och häkte

- År 2012 påbörjade 12 100 personer, som dömts till skyddstillsyn eller villkorligt frigivits från anstalt, övervakning inom frivården. Det är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. I jämförelse med 2003 har antalet påbörjade övervakningar minskat med 3 procent. Antalet personer under övervakning den 1 oktober år 2012 var 12 500, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med samma tidpunkt året innan.
- Sammanlagt 2 290 personer påbörjade intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) under 2012, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. Främst minskade antalet personer som påbörjade intensivövervakningar för tillgrepsbrott. Den 1 oktober 2012 avtjänade 290 personer ett fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- Den 1 oktober 2012 var 1 770 personer häktade, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med föregående år.

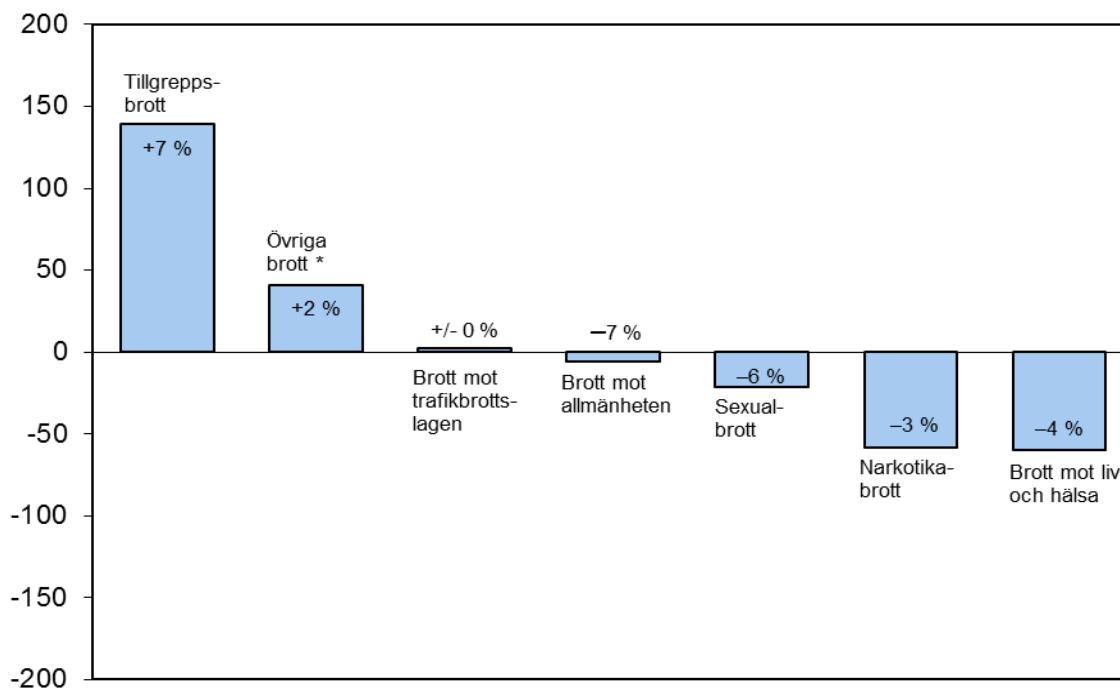
Definition

Kriminalvårdsstatistiken redovisar personer intagna i anstalt, personer som övervakas av kriminalvårdens frivårdsorganisation och personer inskrivna i häkte. För att redovisa övervakade och intagna personer används framför allt två mått:

- *Antalet intagna* beskriver hur många personer som har börjat avtjäna ett fängelsestraff eller en övervakning under året. Statistiken redovisar antal händelser, vilket innebär att en person som har tagits in flera gånger under året räknas flera gånger.
- *Antalet inskriva den 1 oktober* beskriver hur många enskilda personer som faktiskt var inskrivna på anstalt eller hos frivårdsmyndigheterna vid detta datum.

Figur 5.1. Förändringar i antalet intagna i fängelse mellan åren 2011 och 2012. (Procentuell förändring inom respektive brottskategori redovisas inuti staplarna).

* Övriga brott utgörs av de brott som inte ingår i någon av de andra kategorierna i figuren. Det är bland annat skattebrott, smuglingsbrott och brott mot vapenlagen.

Inledning

Kriminalvårdsstatistiken redovisar personer intagna i anstalt, personer som övervakas av kriminalvårdens frivårdsorganisation och personer inskrivna i häkte. För att redovisa övervakade och intagna personer används framför allt två mått, dels antalet *intagna* under året, dels *antalet inskrivna den 1 oktober*. Antalet *intagna* beskriver hur många personer som har börjat avtjäna ett fängelsestraff eller en övervakning under året. Statistiken redovisar antal händelser, vilket innebär att en person som har tagits in flera gånger under året räknas flera gånger. Antalet *inskrivna* den 1 oktober beskriver däremot hur många enskilda personer som faktiskt var inskrivna i anstalt eller hos frivårdsmyndigheterna vid detta datum.

När du tolkar statistiken *tänk på att*

- statistiken över inskrivna den 1 oktober omfattar i högre grad personer som dömts till långa fängelsestraff jämfört med statistiken över intagna under året, som i högre grad omfattar personer som dömts till kortare fängelsestraff. Strukturen vad gäller ålder, kön, tidigare kriminalvårdspåföljd och vilket huvudbrott de dömts för kan därför se olika ut i de två populationerna.
- vid jämförelser mellan antalet intagna i anstalt och antalet fängelsedömda i lagföringsstatistiken kan det finnas skillnader. Dessa skillnader beror bland annat på att vissa fängelsedömda avtjänar sitt straff med elektronisk fotboja samt att det finns en period mellan tiden då personer döms till fängelse och när de tas in i anstalt.
- den angivna fängelsetiden är den tid som respektive person dömts till, inte den faktiska tiden som personen ifråga har suttit på anstalt.

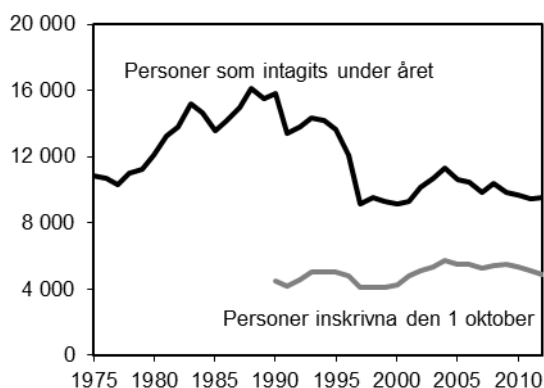
Utvecklingen av antalet personer i anstalt

År 2012 togs 9 500¹ personer in i anstalt, vilket är en marginell ökning jämfört med 2011. Nivån är 11 procent lägre jämfört med tio år tidigare (2003), då 10 700 personer togs in i anstalt. Antalet intagna i anstalt har minskat än mer, med 41 procent, jämfört med 1988 då nivåerna var som allra högst.

Den 1 oktober 2012 var 4 850 personer inskrivna i anstalt. Det är en minskning med 6 procent jämfört med motsvarande antal den 1 oktober 2011. Minskningen gäller dömda för alla typer av huvudbrott förutom trafikbrott. I jämförelse med 2003 har antalet personer inskrivna per den 1 oktober minskat med 9 procent.

Under den senaste tioårsperioden har antalet inskrivna i anstalt den 1 oktober varierat mellan 4 850 och 5 720 inskrivna. År 2012 noteras den lägsta nivån sedan 2001. I jämförelse med 2003 då 5 320 personer var inskrivna i anstalt har antalet inskrivna minskat med 9 procent 2012.

Figur 5.2. Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt respektive antal personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober, åren 1975–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Intagningar under året	9 500 personer +37 (0 %)
Inskrivna den 1 oktober	4 850 personer -296 (-6 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Intagningar under året	9 500 personer -1 220 (-11 %)
Inskrivna den 1 oktober	4 850 personer -468 (-9 %)

Brottsstruktur

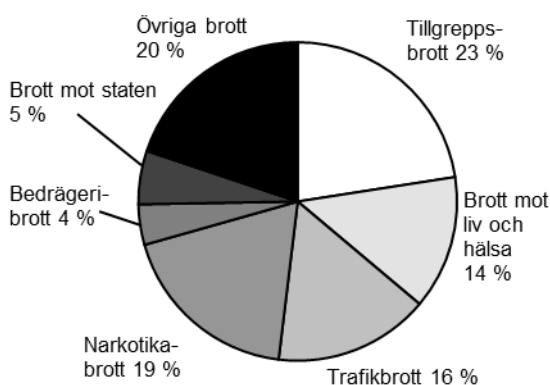
Av de 9 500 personer som *intogs* på kriminalvårdsanstalt 2012 hade en majoritet (57 procent) dömts för tillgreppsbrott (8 kap. BrB), narkotikabrott (NSL 1–3§) eller trafikbrott (TBL 1§, 3–5§) som huvudbrott. Av de personer som dömts för tillgreppsbrott hade merparten (23 procent) dömts för stöld, grov stöld eller rån (inklusive grovt rån). Vidare hade 19 procent dömts för brott mot narkotikastrafflagen (1 780 personer) och 16 procent hade dömts för brott mot trafikbrottslagen (1 500 personer). Det vanligaste trafikbrottet var rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika och grovt rattfylleri). Ungefär 14 procent (1 290) av de intagna hade dömts för brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB), varav misshandel (inklusive grov misshandel) var vanligast. Antalet personer som togs in i anstalt för sexualbrott (6 kap. BrB) var endast 3 procent av samtliga intagna.

¹ Talen i texten redovisas avrundade efter principen om tre informationsgivande siffror. Avrundningen kan exemplifieras med följande fall: 10 173 intagna blir 10 200, 9 463 intagna blir 9 460 och 697 intagna blir 697.

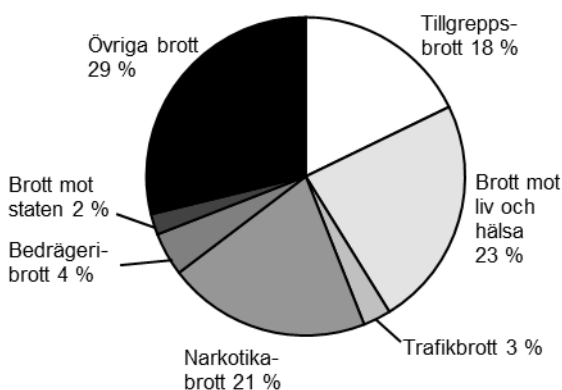
Resultatet för statistiken över *inskrivna i anstalt* vid en viss tidpunkt skiljer sig från resultatet för statistiken över intagna. Skillnaden beror på att statistiken över inskrivna vid en viss tidpunkt i högre grad omfattar personer som begått grova brott och dömts till långa fängelsestraff. Personer som begått grova narkotikabrott utgjorde till exempel 14 procent av de inskrivna den 1 oktober 2012, men endast 2 procent av de personer som togs in i anstalt samma år. Mönstret är likartat för personer som begått brott mot liv och hälsa; de utgjorde 23 procent av de inskrivna den 1 oktober och 14 procent av de personer som togs in under året. För dömda för brott mot trafikbrottslagen, som vanligtvis ger kortare strafftider, är däremot förhållandet det motsatta. Andelen inskrivna den 1 oktober 2012 för brott mot trafikbrottslagen var 3 procent, medan andelen personer som togs in för brott mot trafikbrottslagen under 2012 utgjorde 16 procent av samtliga personer som togs in i anstalt.

Figur 5.3. Brottscategorier (huvudbrott) i procent av det totala antalet personer som intagits i kriminalvårdsanstalt (9 500) respektive antal personer som var inskrivna i anstalt (4 850) den 1 oktober, år 2012.

Personer som intagits under året

Personer som var inskrivna den 1 oktober

Jämfört med 2011 minskade antalet *intagna personer* inom de flesta kategorier av utdömda huvudbrott. Antalet intagna personer med tillgreppsbrott som huvudbrott ökade däremot med 7 procent (139 personer) i jämförelse med 2011.

Sett i ett tioårsperspektiv har det skett förändringar i brottsstrukturen bland de intagna. Antalet personer som intogs med tillgreppsbrott som huvudbrott har minskat med 24 procent i jämförelse med 2003 (från 2 820 till 2 140 personer). Även antalet intagna för trafikbrott har minskat i jämförelse med 2003, då 1 920 personer togs in i anstalt. År 2012 intogs 1 500 personer med trafikbrott som

huvudbrott, vilket motsvarar en minskning på 22 procent. I jämförelse med 2003 har dock antalet intagna med sexualbrott som huvudbrott ökat. År 2003 intogs 233 personer med sexualbrott som huvudbrott. Motsvarande siffra för 2012 var 313 personer, vilket ger en ökning på 34 procent. Antalet intagna för sexualbrott utgjorde endast 3 procent av samtliga intagna 2012, och små antalsmässiga förändringar kan därför ge relativt stora procentuella förändringar över tid. Även antalet personer som intogs med narkotikabrott som huvudbrott har ökat i jämförelse med 2003, från 1 410 intagna till 1 780 intagna 2012. Förändringen motsvarar en ökning på 26 procent.

När det gäller brottsstrukturen för de personer som var *inskrivna i anstalt* den 1 oktober 2012 är skillnaden liten jämfört med 2011, utom för narkotikabrott som minskade med 19 procent under året. Vid en jämförelse med år 2003 kan dock större förändringar noteras, bland annat när det gäller tillgrepps-, trafik-, narkotika- och sexualbrott.

Jämfört med 2003 har antalet inskrivna för tillgreppsbrott minskat från 1 230 inskrivna den 1 oktober 2003 till 864 inskrivna den 1 oktober 2012, vilket innebär en minskning med 28 procent. Antalet trafikbrott har minskat kontinuerligt sedan 2004, med en marginell uppgång 2012. I jämförelse med den 1 oktober 2003 då 233 personer var inskrivna för trafikbrott har antalet nästan halverats – till 137 inskrivna 2012. Antalet inskrivna för sexualbrott har ökat i jämförelse med 2003, från 266 inskrivna till 421 inskrivna den 1 oktober 2012 – en ökning på 58 procent.

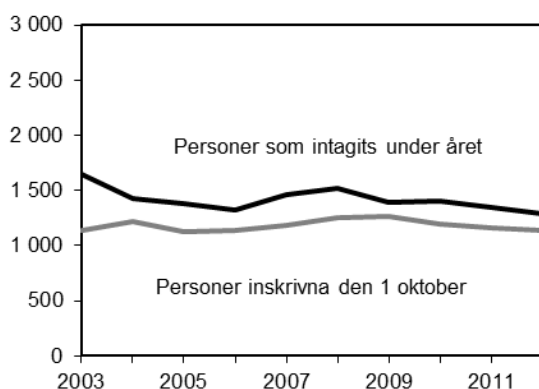
När det gäller brott mot liv och hälsa har det under en tioårsperiod skett en förskjutning, från 417 inskrivna år 2003 till 569 inskrivna 2012, vilket är en ökning med 36 procent jämfört med 2003.

Utvecklingen av antalet personer i anstalt för brott mot liv och hälsa

Den största enskilda brottskategorin bland brott mot liv och hälsa är misshandel och grov misshandel. I brott mot liv och hälsa ingår mord och dråp, som påverkar statistiken genom de långa strafftider som dessa brott renderar. År 2012 togs 1 290 personer in i kriminalvårdsanstalt efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa som huvudbrott, vilket är en minskning med 4 procent jämfört med 2011.

Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2012 efter att ha dömts för brott mot liv och hälsa minskade med 2 procent jämfört med föregående år till 1 140 personer. Antalet personer dömda för brott mot liv och hälsa som intagits i anstalt har dock minskat med 22 procent i jämförelse med 2003, från 1 650 intagna till 1 290 intagna år 2012.

Figur 5.4. Antal personer som dömts för brott mot liv och hälsa och intagits i kriminalvårdsanstalt respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Intagningar under året	1 290 personer –60 (–4 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 140 personer –23 (–2 %)

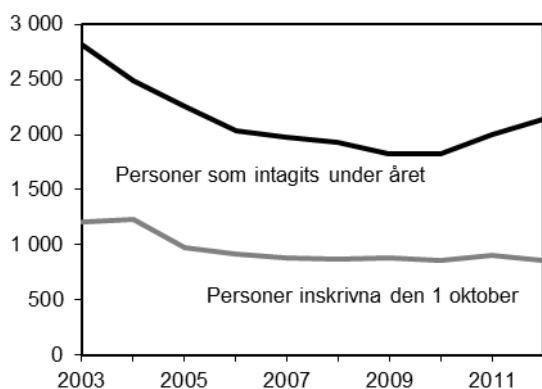
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Intagningar under året	1 290 personer –361 (–22 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 140 personer –2 (0 %)

Utvecklingen av antalet personer i anstalt för tillgreppsbrott

Till *tillgreppsbrotten* räknas snatteri, stöld, grov stöld, tillgrepp av fortskaffningsmedel och rån (inklusive grovt rån). År 2012 togs 2 140 personer in i kriminalvårdsanstalt efter att ha dömts för tillgreppsbrott som huvudbrott. Det är en ökning med 7 procent jämfört med 2011. Framför allt har antalet intagna för huvudbrotten stöld och grov stöld ökat. Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2012 för tillgreppsbrott minskade med 4 procent till 864. Jämfört med 2003 har både antalet intagna 2012 och antalet inskrivna den 1 oktober 2012 för tillgreppsbrott minskat.

Figur 5.5. Antal personer som dömts för tillgreppsbrott och intagits i kriminalvårdsanstalt respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Intagningar under året	2 140 personer +139 (+7 %)
Inskrivna den 1 oktober	864 personer -37 (-4 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

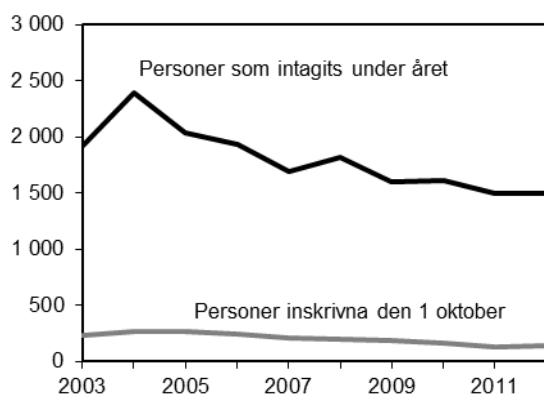
Intagningar under året	2 140 personer -677 (-24 %)
Inskrivna den 1 oktober	864 personer -344 (-28 %)

Utvecklingen av antalet personer i anstalt för trafik- och narkotikabrott

Trafikbrotten omfattas av brott mot trafikbrottslagen, främst rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika och grovt rattfylleri) och olovlig körning. År 2012 togs 1 500 personer in i kriminalvårdsanstalt efter att ha dömts för brott mot trafikbrottslagen, vilket är samma antal som 2011. Jämfört med 2003 har antalet nyintagna för trafikbrott minskat med 22 procent.

Antalet personer som var inskrivna i anstalt för trafikbrott den 1 oktober år 2012 ökade med 5 procent jämfört med 2011 och uppgick till 137 inskrivna personer. Under en tioårsperiod har antalet inskrivna den 1 oktober för trafikbrott minskat kontinuerligt, och jämfört med den 1 oktober 2003, då 233 personer var inskrivna i anstalt för trafikbrott, har antalet nästan halverats 2012.

Figur 5.6. Antal personer som dömts för trafikbrott och intagits i kriminalvårdsanstalt respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

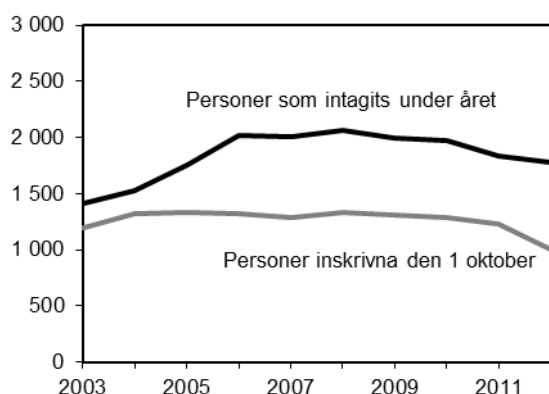
Intagningar under året	1 500 personer +2 (0 %)
Inskrivna den 1 oktober	137 +6 (+5 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Intagningar under året	1 500 personer -416 (-22 %)
Inskrivna den 1 oktober	137 -96 (-41 %)

År 2012 togs 1 780 personer in i kriminalvårdsanstalt efter att ha dömts för brott mot *narkotikastrafflagen*, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. Antalet personer som var inskrivna i anstalt den 1 oktober 2012 för narkotikabrott minskade med 19 procent till 1 000 personer jämfört med år 2011. Jämfört med tio år tidigare (2003) har dock antalet intagna för narkotikabrott ökat med 26 procent. Ökningen är koncentrerad till åren 2003–2006, och sedan 2010 har antalet intagna minskat kontinuerligt. Antalet inskrivna den 1 oktober har under samma period minskat med 16 procent.

Figur 5.7. Antal personer som dömts för narkotikabrott och intagits i kriminalvårdsanstalt respektive var inskrivna i anstalt den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Intagningar under året	1 780 personer -58 (-3 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 000 -231 (-19 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

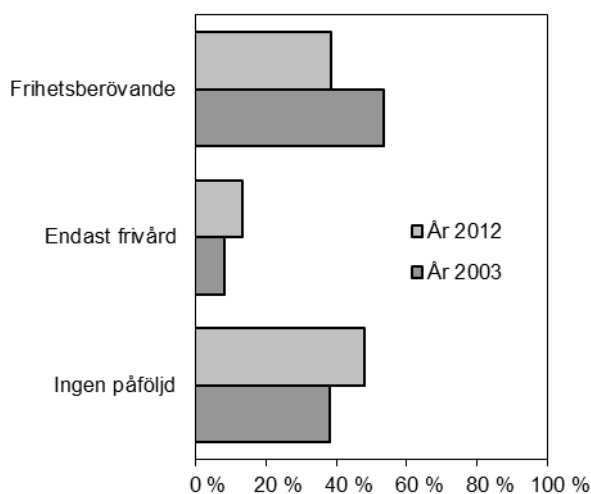
Intagningar under året	1 780 personer +367 (+26 %)
Inskrivna den 1 oktober	1 000 -197 (-16 %)

Tidigare kriminalvårdspåföljd

Av de 9 500 personer som togs in i anstalt 2012 hade 39 procent haft en tidigare frihetsberövande kriminalvårdspåföljd, och 13 procent hade tidigare haft en frivårdspåföljd. Resterande 48 procent hade inte haft någon tidigare kriminalvårdspåföljd². Dessa andelar har inte förändrats mycket jämfört med 2011. År 2012 hade 33 procent av de intagna kvinnorna och 39 procent av de intagna männen haft en tidigare frihetsberövande kriminalvårdspåföljd.

Sedan 2003 har dock fördelningen i de intagnas belastning förändrats så till vida att andelen personer som tidigare varit frihetsberövade har minskat med 14 procentenheter, medan de som tidigare haft en frivårdspåföljd eller saknade tidigare kriminalvårdspåföljd har ökat med 5 respektive 10 procentenheter.

Figur 5.8. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter tidigare kriminalvårdspåföljd, åren 2003 och 2012.

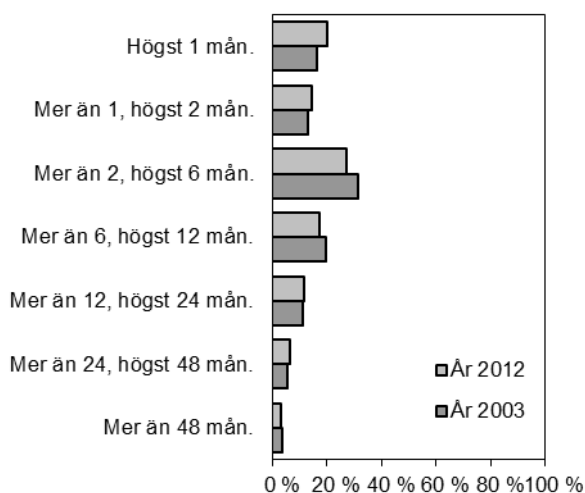
Fängelsetidens längd

Av de totalt 9 500 personer som togs in i anstalt 2012 var 62 procent av de intagna, eller 5 850 personer, dömda till *högst sex månaders* fängelse, och 38 procent av de intagna, eller 3 650 personer, var dömda till fängelsestraff som var *längre än sex månader*. Dessa andelar är i princip oförändrade jämfört med 2011.

Jämfört med tio år tidigare (2003) har andelen intagna med fängelsestraff på *högst sex månader* ökat med 2 procentenheter. Det är strafftiden på högst 1 månad som står för största delen av ökningen i denna kategori. Denna kategori har ökat med 4 procentenheter i jämförelse med 2003. Andelen intagna med fängelsestraff som var *längre än sex månader* har minskat med 2 procentenheter, från 40 procent år 2003 till 38 procent 2012. Inom denna kategori står intagna med strafftider på *längre än sex månader och upp till ett år* för den största minskningen, men även antalet personer med strafftider på *över ett år och upp till två år* respektive *över fyra år* uppvisar en minskning över tiden. Ett undantag utgörs av de med strafftider på *över två år och upp till fyra år*, som med 1 procentenhet under perioden.

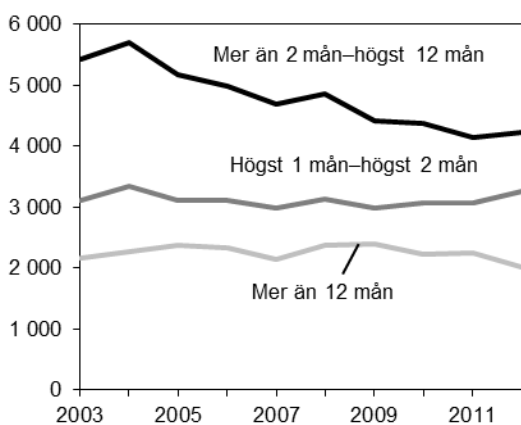
² Det behöver inte innebära att en person är obelastad. Till exempel räknas påföljderna böter, villkorlig dom, skyddstillsyn och överlämnande till särskild vård inte till kriminalvårdspåföljderna.

Figur 5.9. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter strafftidens längd, åren 2003 och 2012.

Jämfört med 2003 har antalet intagna 2012 med en strafftid på mer än 2 månader till högst 12 månader och mer än 12 månader minskat med 1 210 respektive 153 personer. Intagna med en strafftid på högst 1 månad till högst 2 månader har däremot ökat med 144 personer.

Figur 5.10. Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter strafftidens längd, utveckling från år 2003 (totalt antal intagna 10 721) till år 2012 (totalt antal intagna 9 500).

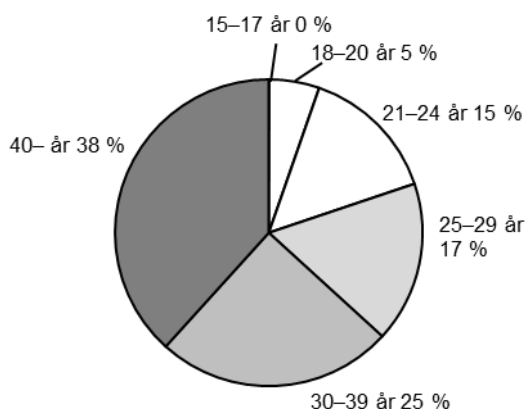

Ålder, kön och medborgarskap

Ålder

Av de personer som intogs i kriminalvårdsanstalt 2012 var 38 procent 40 år eller äldre. En något större andel, 42 procent, var 25–39 år och 15 procent var 21–24 år. Andelen ungdomar 18–20 år utgjorde 5 procent av samtliga personer som togs in 2012. Sedan 1999 ska personer som är under 18 år dömas till sluten ungdomsvård i stället för fängelse, om det inte finns synnerliga skäl att döma till fängelse. Under den senaste tioårsperioden har därför endast ett fåtal (1–10) personer under 18 år intagits i anstalt årligen. Det motsvarar mindre än en procent av de intagna.

Figur 5.11. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter ålder, år 2012 (av 9 500 personer). Avrundade procenttal.

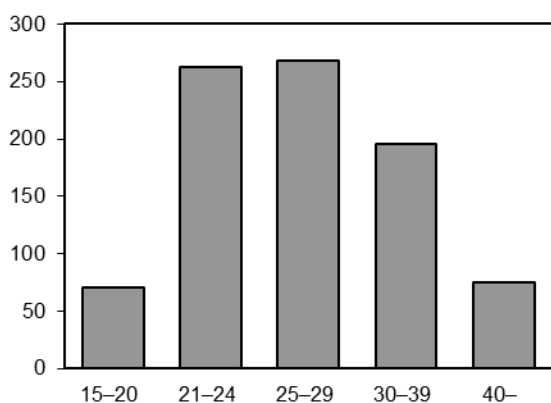

Jämfört med 2011 var åldersstrukturen bland dem som togs in i kriminalvårdsanstalt i stort oförändrad. Jämfört med 2003 har det dock skett en förskjutning i de äldre åldersklasserna, från personer i åldersgruppen 30–49 år till personer i åldern 50– år.

Statistiken över antalet inskrivna personer den 1 oktober 2012 har likartad åldersfördelning som antalet personer som togs in i anstalt under 2012. Skillnaderna är dels att åldersgruppen 15–24 år är proportionellt sett mindre när det gäller antalet inskrivna den 1 oktober, än antalet personer i samma åldersgrupp som togs in på anstalt. Det omvända förhållandet gäller för gruppen 25–39 år. Åldersgruppen 40– år inskrivna den 1 oktober är proportionellt lika stor som antalet personer som togs in i anstalt under 2012.

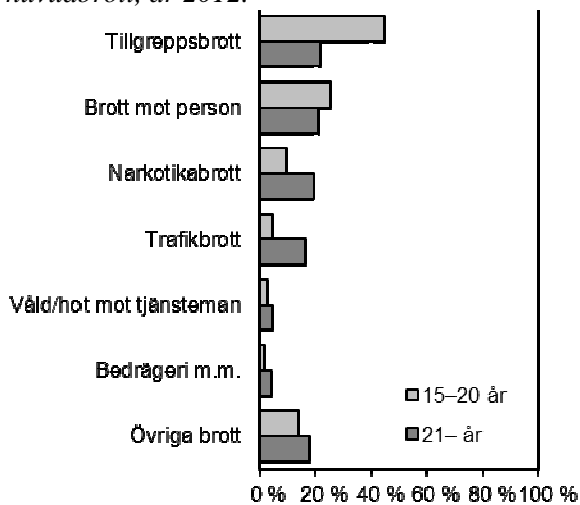
Sett till antalet intagna per 100 000 invånare inom respektive åldersgrupp, är åldersgruppen 21–29 år störst, och antalet personer som togs in i relation till befolkningen i respektive åldersgrupp är högst i åldern 25–29 år. År 2012 togs 268 personer per 100 000 invånare i denna åldersgrupp in.

Figur 5.12. Antal personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter ålder per 100 000 invånare i åldersgruppen, år 2012.

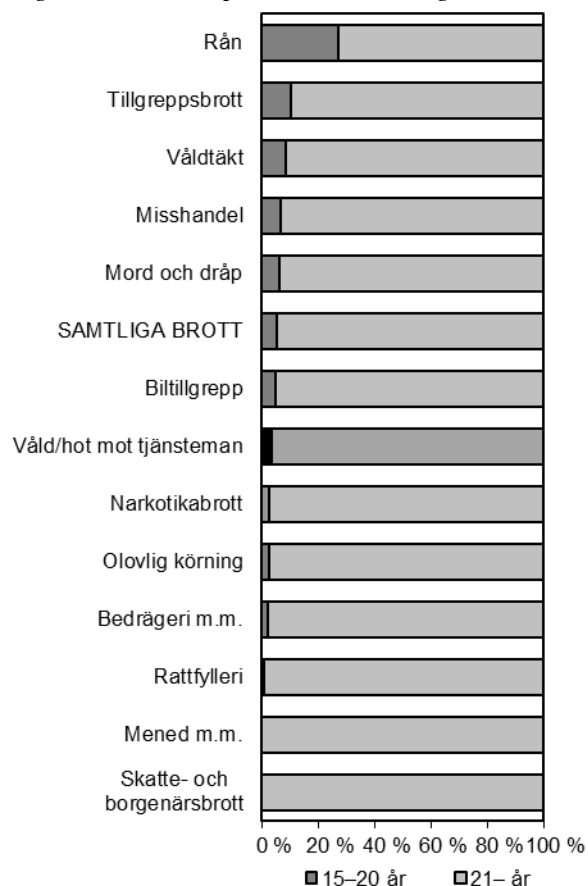
För ungdomar i åldern 15–20 år som togs in 2012 var tillgreppsbrott det vanligaste huvudbrottet – framför allt stöld (inkl. grov stöld) och rån (inkl. grovt rån). Av samtliga personer i åldern 15–20 år hade 41 procent dömts för tillgreppsbrott som huvudbrott. De vanligaste brotten i åldersgruppen 21–39 år var tillgreppsbrott och narkotikabrott. Av de intagna i denna åldersgrupp hade 26 procent dömts för tillgreppsbrott, och 19 procent hade dömts för narkotikabrott som huvudbrott. Bland dem som togs in och var i åldern 40– år var brott mot trafikbrottslagen vanligast – 26 procent av dem som togs in 2012 hade dömts för trafikbrott och 19 procent för narkotikabrott som huvudbrott.

Figur 5.13. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, 15–20 år respektive 21 år eller äldre, efter huvudbrott, år 2012.

Rån (inklusive grovt rån) är den huvudbrottskategori, där den största andelen unga personer finns representerad. Av dem som togs in 2012 för rån var 27 procent ungdomar i åldern 15–20 år, vilket kan jämföras med de äldre intagna i åldern 40– år, som endast utgjorde 6 procent av de intagna för rån. När det gäller trafikbrott å andra sidan utgör gruppen 15–20 år endast 2 procent av de intagna, medan 62 procent av dem som togs in för brott mot trafikbrottslagen var i gruppen 40– år. Åldersgruppen 40 år och äldre innehåller störst andel personer som intagits efter att ha dömts för olovlig körning och rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika eller grovt rattfylleri). Åldersgruppen är också störst bland personer som intagits efter att ha dömts för brott mot alkohollagen. Denna åldersgrupp utgjorde mellan 61 och 70 procent av det totala antalet personer som tagits in och dömts för olovlig körning, rattfylleri och brott mot alkohollagen 2012. Totalt sett utgjorde denna åldersgrupp 38 procent av alla personer som togs in under året. I jämförelser mellan olika åldersgrupper måste man ta hänsyn till att unga personer mellan 15 och 20 år löper mindre risk att dömas till fängelse jämfört med äldre personer, i synnerhet vid lindrigare brott.

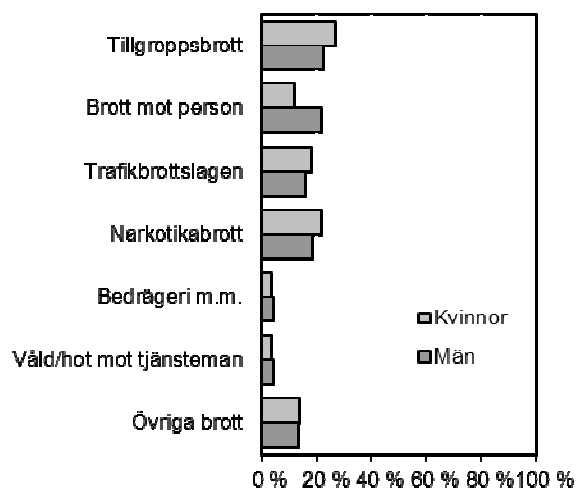
Figur 5.14. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter huvudbrott och ålder, år 2012.

Kön

Huvuddelen av dem som tas in i anstalt är män. År 2012 togs 8 850 män och 655 kvinnor in i anstalt. Det motsvarar 93 respektive 7 procent av samtliga personer som togs in. Antalet kvinnor har under perioden 2003–2012 varierat mellan 655 och 775, medan andelen har legat kring 7 procent.

Figur 5.15. Andel personer som intagits i kriminalvårdsanstalt efter huvudbrott och kön, år 2012.

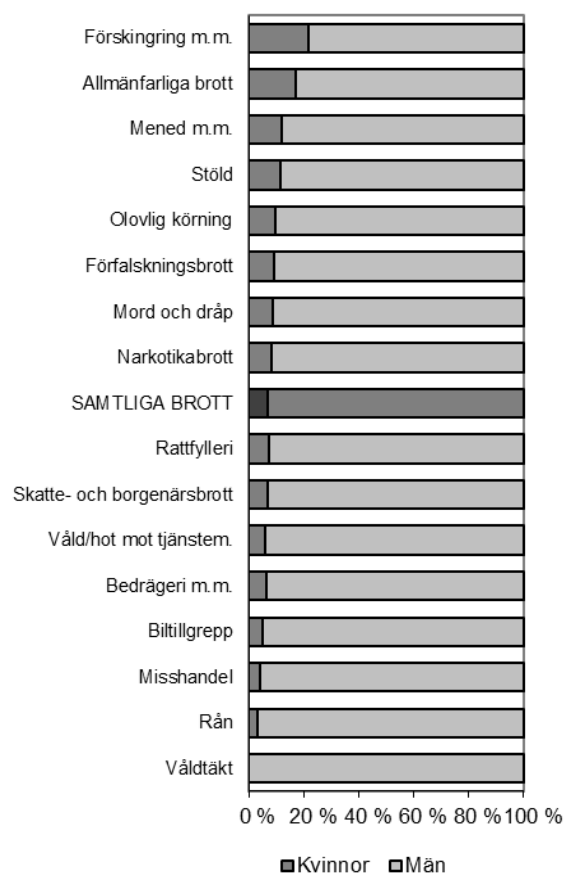

De *antalsmässigt* vanligaste huvudbrotten bland både kvinnor och män som intogs i anstalt 2012 var tillgreppsbrott, narkotikabrott och trafikbrott. År 2012 togs 177 kvinnor och 1 960 män in i anstalt

efter att ha blivit dömda för någon typ av tillgreppsbrott. Det motsvarar 27 procent av samtliga intagna kvinnor respektive 22 procent av samtliga intagna män. Sammanlagt 142 kvinnor (22 procent av samtliga intagna kvinnor) och 1 630 män (18 procent av samtliga intagna män) hade dömts för narkotikabrott som huvudbrott, och 117 kvinnor (18 procent av samtliga intagna kvinnor) och 1 380 män (16 procent av samtliga intagna män) hade dömts för trafikbrott.

Ser man i stället till könsfördelningen hos de intagna för olika brottstyper (huvudbrott) framgår att männens andel är som störst bland intagna för exempelvis sexualbrott. Av de personer som intagits för dessa brottstyper som huvudbrott var 99 procent män. Männerna dominerar inom samtliga brottstyper, men kvinnorna står för en relativt sett stor andel av de intagna för bland annat förskingring (22 procent), allmänfarliga brott (17 procent), mened (12 procent), och stöld (11 procent).

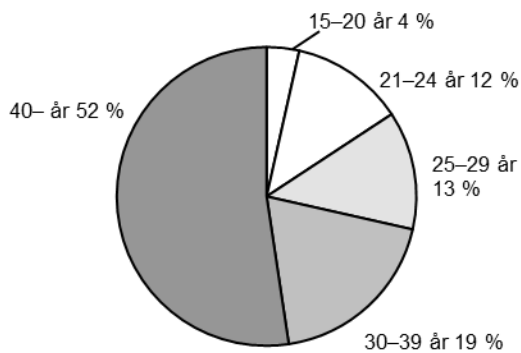
Figur 5.16. Andel personer som intagits in i kriminalvårdsanstalt, efter huvudbrott och kön, år 2012. Figuren visar ett urval av brott där män respektive kvinnor utgör en förhållandevis hög andel.

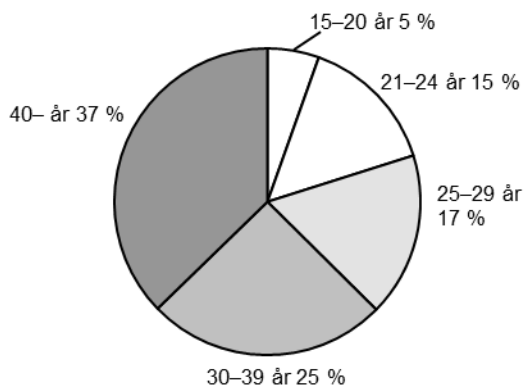
Cirka 52 procent av kvinnorna som togs in på anstalt 2012 var 40 år eller äldre. Motsvarande andel bland männen var 37 procent. Jämfört med 2011 och 2003 har det skett en förskjutning av åldersstrukturen för både kvinnor och män som togs in i kriminalvårdsanstalt, från personer i åldersgruppen 30–49 år till personer i åldern 50– år. Andelen kvinnor i åldern 50– år har ökat med 5 respektive 12 procent, jämfört med 2011 och 2003. I jämförelse med 2011 var åldersstrukturen bland män 50– år som togs in i kriminalvårdsanstalt i stort oförändrad. År 2012 har andel män i åldern 50– år ökat 5 procent jämfört med 2003.

Figur 5.17. Andel kvinnor (655 personer) respektive män (8 845 personer) som intagits i kriminalvårdsanstalt, efter ålder, år 2012.

Åldersfördelning för kvinnor som intagits i kriminalvårdsanstalt år 2012

Åldersfördelning för män som intagits i kriminalvårdsanstalt år 2012

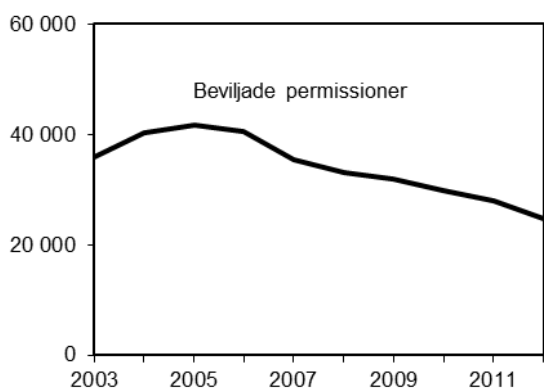
Medborgarskap

Av de totalt 4 850 personer som var inskrivna på anstalt den 1 oktober 2012 var 1 480 (30 procent) utländska medborgare. Denna andel har legat på en liknande nivå under de senaste fem åren.

Utvecklingen av antalet permissioner och avvikelser från anstalt

År 2012 beviljades 24 800 permissioner, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med föregående år. Antalet permissioner påverkas till viss del av antalet personer intagna i anstalt, som har minskat under perioden. I början av 2000-talet omarbetades föreskrifterna för att bevilja permission, och det blev därmed svårare att få permission jämfört med tidigare. Regelsystemet för permissioner ändrades igen i och med att nya fängelselagen trädde i kraft 1/4 2011. Därför ska jämförelser mellan 2011 och tidigare år göras med viss försiktighet.

Figur 5.18. Antal beviljade permissioner från kriminalvårdsanstalt, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Beviljade permissioner	24 800
	-3 120 (-11 %)

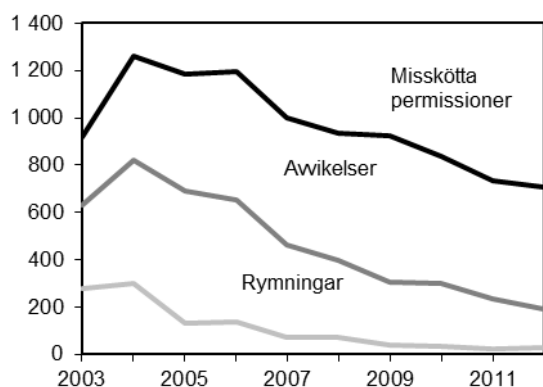
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Beviljade permissioner	24 800
	-11 000 (-31 %)

Antalet *misskötta permissioner* uppgick 2012 till 709, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. År 2012 missköttes 3 procent av de beviljade permissionerna. Ungefär 14 procent av de misskötta permissionerna 2012 avser uteblivande, det vill säga att de intagna inte återvänt till anstalten när tiden för permissionen löpt ut. Övriga misskötta permissioner kan till exempel innebära att personen inte vistas på rätt ort under permissionen eller inte sköter föreskrift om drogfrihet. Sedan 2006 har antalet misskötta permissioner minskat kontinuerligt, i jämförelse med 2003 har antalet minskat med 23 procent.

År 2012 *avvek* 193 personer från anstalt (öppen eller sluten), vilket är en minskning med 18 procent jämfört med 2011. Huvuddelen, 87 procent, av avvikelserna begicks vid vistelse utanför anstalt. Rymningar direkt från anstalt utgjorde 13 procent av alla avvikelser. Detta motsvarar 26 *rymningar*, nästan samtliga från öppna anstalter, vilket är något fler rymningar än 2011. Under den senaste tioårsperioden har rymningarna från sluten anstalt minskat kraftigt. Toppnoteringen var 2003 med 39 rymningar från sluten anstalt. Under 2005 vidtog kriminalvården en rad åtgärder för att undvika rymningar.

Figur 5.19. Antal misskötta permissioner i kriminalvårdsanstalt och antalet avvikelser från anstalt samt därav rymningar, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Misskötta permissioner	709	-24 (-3 %)
Avvikelser	193	-42 (-18 %)
Rymningar	26	+2 (+8 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Misskötta permissioner	709	-208 (-23 %)
Avvikelser	193	-436 (-69 %)
Rymningar	26	-252 (-91 %)

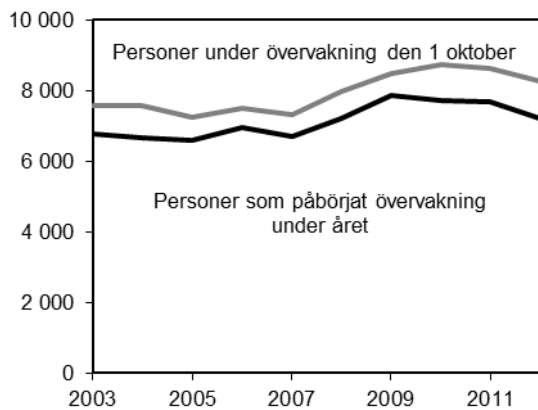
Utvecklingen av antalet personer övervakade i frivård

Inom frivården övervakas de som dömts till skyddstillsyn eller är villkorligt frigivna ur fängelse. År 2012 inleddes *övervakning* av 12 100 personer, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med 2011. Sammanlagt 1 430 (12 procent) av de övervakade var kvinnor och 10 700 (88 procent) var män. Ungefär 7 210 personer (59 procent) var dömda till skyddstillsyn och 4 930 personer (41 procent) var villkorligt frigivna. Dessutom hade ett fåtal överflyttats från annat nordiskt land.

År 2003 inleddes övervakningar av 12 600 personer inom frivården, vilket innebär att antalet inledda övervakningar 2012 har minskat med 3 procent jämfört med 2003. Övervakningar av personer dömda till skyddstillsyn har dock ökat med 6 procent, medan övervakningar i samband med villkorlig frigivning har minskat med 14 procent.

Den 1 oktober 2012 stod 12 500 personer under övervakning, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med samma tidpunkt 2011. Jämfört med 2003 har antalet personer under övervakning den 1 oktober ökat med 1 procent.

Figur 5.20. Antal personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året respektive personer under övervakning den 1 oktober, åren 2003–2012.

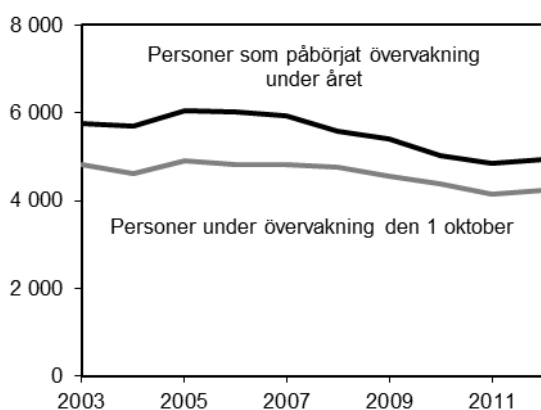
År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året	7 210 -493 (-6 %)
Personer dömda till skyddstillsyn under övervakning den 1 oktober	8 280 -349 (-4 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Personer dömda till skyddstillsyn som påbörjat övervakning under året	7 200 +414 (+6 %)
Personer dömda till skyddstillsyn under övervakning den 1 oktober	8 280 +686 (+9 %)

Figur 5.21. Antal villkorligt frigivna som påbörjat övervakning under året respektive personer under övervakning den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Villkorligt frigivna personer som påbörjat övervakning under året	4 930 +93 (+2 %)
Villkorligt frigivna personer under övervakning den 1 oktober	4 230 +87 (+2 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

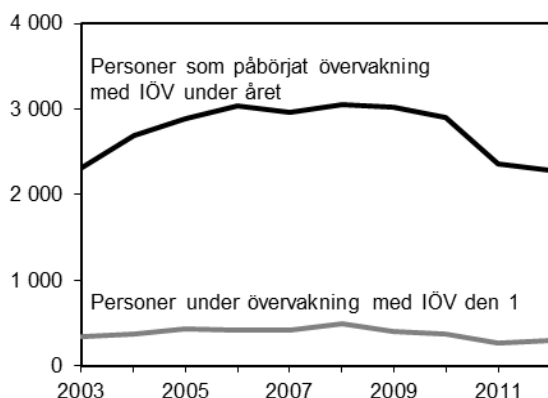
Villkorligt frigivna personer som påbörjat övervakning under året	4 230 -829 (-14 %)
Villkorligt frigivna personer under övervakning den 1 oktober	4 230 -585 (-12 %)

Även intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) faller under frivårdens ansvar. Verkställigheten infördes på nationell basis 1997. Den 1 oktober 2001 infördes på försök möjligheten för personer som är intagna i anstalt och som är dömda till minst två års fängelse, att avtjäna den sista tiden av straffet utanför anstalt med intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad *IÖV-utsluss*. Från och med den 1 januari 2007 har IÖV-utsluss kommit att ersättas med *utökad frigång*. Genom denna förändring har även målgruppen för den tidigare IÖV-utslussningen blivit större.

År 2012 började 2 290 personer avtjäna ett fängelsestraff genom intensivövervakning. Av dessa var 12 procent kvinnor och 89 procent män. De vanligaste brotten bland personer som påbörjade fängelsestraff med intensivövervakning år 2012 var brott mot trafikbrottslagen, framför allt rattfylleri (inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika och grovt rattfylleri). Cirka 45 procent, eller 1 040 personer, av dem som påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll var dömda för dessa brott. Totalt sett har antalet personer som påbörjat intensivövervakning 2012 minskat med 3 procent jämfört med 2011. Antalet påbörjade intensivövervakningar har minskat för nästan alla typer av brott, men främst minskade antalet personer som påbörjat intensivövervakning för brott mot trafikbrottslagen. Antalet personer som påbörjat intensivövervakning har minskat kontinuerligt sedan 2008, och på längre sikt, jämfört med 2003, har antalet minskat med 12 procent.

Antalet personer under övervakning med elektronisk kontroll den 1 oktober har ökat med 9 procent jämfört med 2011. Den 1 oktober 2012 övervakades 290 personer med elektronisk kontroll, vilket motsvarar en minskning med 15 procent jämfört med 2003.

Figur 5.22. Antal personer som intensivövervakades med elektronisk kontroll (IÖV) som påbörjat övervakning under året respektive personer under övervakning den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Personer som påbörjat övervakning med IÖV under året	2 290 -67 (-3 %)
Personer under övervakning med IÖV den 1 oktober	290 +23 (-9 %)

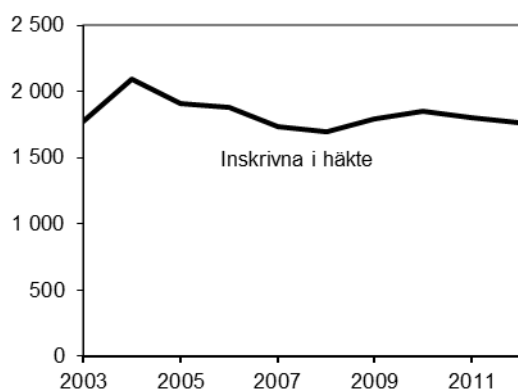
År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Personer som påbörjat övervakning med IÖV under året	2 290
	-23 (-1 %)
Personer under övervakning med IÖV den 1 oktober	290
	-50 (-15 %)

Utvecklingen av antalet personer inskrivna i häkte

Den 1 oktober 2012 var 1 770 personer inskrivna i häkte, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med den 1 oktober 2011. Ungefär 7 procent var kvinnor och 93 procent var män. Bland samtliga personer var 86 procent häktade och 1 procent anhållna eller gripna. De övriga personerna inskrivna i häkte (13 procent) avtjänade till exempel fängelsestraff, hade tagits i förvar enligt utlänningslagen, var föremål för rättspsykiatrisk undersökning eller hade omhändertagits enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare. Jämfört med 2003 har antalet personer som var inskrivna i häkte den 1 oktober minskat med 1 procent.

Figur 5.23. Antal personer som var inskrivna i häkte den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

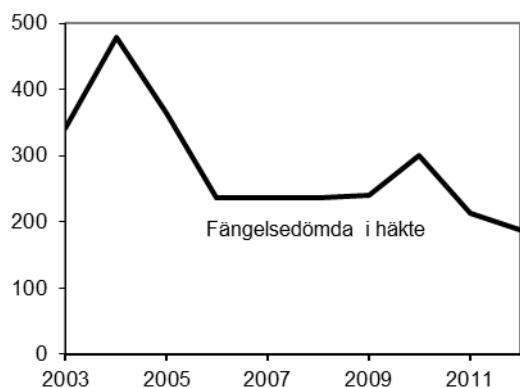
Inskrivna i häkte den 1 oktober	1 770
	-40 (-2 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Inskrivna i häkte den 1 oktober	1 770
	-10 (-1 %)

Den 1 oktober 2012 avtjänade 188 personer fängelsestraff i häkte (verkställighetsfall). Av dem var 13 kvinnor och 175 män, det vill säga 7 respektive 93 procent. Antalet verkställighetsfall minskade med 12 procent jämfört med året innan. Under åren 1998–2004 skedde en ökning som delvis kan förklaras av den höga beläggningen på landets kriminalvårdsanstalter, vilket medfört att ett ökat antal fängelsedömda tvingades avtjäna en del av fängelsestraffet i häkte i väntan på anstaltsplacering. Den högsta nivån under den senaste tioårsperioden kan också noteras för 2004 med 479 verkställighetsfall.

Figur 5.24. Antal verkställighetsfall (fängelsedömda) i häkte den 1 oktober, åren 2003–2012.

År 2012 och förändring jämfört med år 2011:

Verkställighetsfall den 1 oktober	188
	-25 (-12 %)

År 2012 och förändring jämfört med år 2003:

Verkställighetsfall den 1 oktober	188
	-154 (-45 %)

Statistikens innehåll

Kriminalvården

I statistiken över kriminalvården redovisas uppgifter om personer som är intagna i kriminalvårdsanstalt samt statistik om personer som övervakas inom kriminalvårdens frivårdsorganisation och personer inskrivna i häkte.

Inom frivården ingår personer som är villkorligt frigivna, dömda till skyddstillsyn eller avtjänar sitt fängelsestraff i form av intensivövervakning med elektronisk kontroll samt dömda till villkorlig dom med samhällstjänst. Personer dömda till villkorlig dom med samhällstjänst övervakas inte av frivården, men Kriminalvården administrerar samhällstjänsten.

I häktena tar man hand om de personer som misstänks för brott och som gripits, anhållits eller häktats. Häktena kan även ta in fängelsedömda personer, så kallade verkställighetsfall. Oftast tas dessa in i väntan på utplacering på anstalt. Dessutom tar man hand om personer som omhändertagits med stöd av olika lagar, till exempel vård av psykiskt sjuka, missbrukare eller unga lagöverträdare och personer som ska utvisas ur landet.

En person kan förekomma i statistiken flera gånger under samma år om personen omhändertagits av kriminalvården vid flera tillfällen under året eftersom statistiken redovisar händelser, det vill säga antalet intagningar i kriminalvårdsanstalt eller antalet inskrivningar i frivård.

Fängelsepopulationen kan mätas på olika sätt. Ett sätt är att redovisa uppgifter om personer som tas in i anstalt under ett visst år, vilket kallas *intagningsstatistik*. Ett annat sätt är att redovisa uppgifter om de personer som befinner sig i en anstalt vid ett givet tillfälle. Då får man med både nyintagna och dem som befinner sig i anstalten sedan tidigare.

Intagningsstatistiken domineras av personer som dömts till kortare strafftider, medan statistiken över personer inskrivna i anstalt domineras av personer som dömts till längre strafftider. Eftersom fördelning efter kön, ålder och brott varierar med strafftidens längd, blir även dessa resultat olika beroende på vilken statistik som används.

I statistiken redovisas de personer som är föremål för insatser inom kriminalvården efter ålder, kön, efter svensk eller utländsk medborgarskap, huvudbrott och strafftidens längd.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen utgår från det lagrum (författning, kapitel, paragraf, stycke etc.) som personen dömts efter. Se kapitlet Personer lagförda för brott, för en närmare beskrivning av brottskategoriseringen.

En person kan vid samma tillfälle dömas till en kriminalvårdspåföljd för flera brott. Brotten redovisas därför i tabellerna efter huvudbrott (se Definitioner och begrepp).

Insamling och bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken samlas in och kontrolleras av Kriminalvården som sammanställer aggregerade underlag till den officiella statistiken. Statistiken granskas, sammanställs i tabeller och publiceras av Brå.

Kriminalvårdsstatistiken sammanställs genom bearbetningar av uppgifterna i Kriminalvårdsregistret (KVR) och övriga klientadministrativa system. Statistiken innehåller dels uppgifter från domstolsrutinen i rättsväsendets informationssystem (RI), dels uppgifter från kriminalvårdsanstalterna, häktena, frivården, Kriminalvårdsstyrelsen/Kriminalvårdens huvudkontor och de lokala övervakningsnämnderna.

Jämförelser över tid

Statistik över kriminalvårdens klienter har producerats sedan 1830. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av olika faktorer. Nedan följer några kända förhållanden som under senare tid i större eller mindre utsträckning kan ha påverkat statistiken.

I april 2012 träffade Kriminalvården och Brå en överenskommelse om informationsutbyte avseende kriminalvårdsstatistiken. I samband med framtagandet av överenskommelsen har dokumentationen för kriminalvårdsstatistikens innehåll och uppbyggnad uppdaterats. Inga beräkningar i statistiken har förändrats och arbetets påverkan på statistiken antas vara marginell.

I samband med publiceringen av 2011 års tabeller har vissa uppgifter från tidigare år reviderats. Revideringar har gjorts i tabellerna 5.3, 5.6, 5.9, 5.10 och 5.14. Uppgifterna har reviderats på grund av felaktigheter och en del uppgifter i tabellerna 5.9, 5.10 och 5.14 finns inte längre tillgängliga.

Från och med 2006 års utgåva av denna publikation (*Kriminalstatistik 2006*) har tabellerna avseende kriminalvårdsstatistik sorterats om jämfört med tidigare års publikationer. Huvudprincipen är att i de första tabellerna redovisa tidsserier och därefter mer detaljerade uppgifter om aktuellt år. På så sätt får kriminalvårdsavsnittet samma struktur som övriga kapitel i publikationen.

Den 1 januari 2007 ersattes IÖV-utsluss av utslussningsåtgärden *utökad frigång*. Detta är en mer flexibel utslussningsåtgärd som i mycket påminner om den tidigare åtgärden IÖV-utsluss. För att beviljas utökad frigång måste den intagne ha avtjänat halva strafftiden, dock minst tre månader, av sitt straff. Personen bör vara placerad i öppen anstalt när den utökade frigången påbörjas. Införandet av utökad frigång kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna i kriminalvårdsanstalt den 1 oktober.

Sedan 2005 års utgåva av denna publikation (*Kriminalstatistik 2005*) finns det skillnader i vissa tids-serier jämfört med tidigare publikationer. Kriminalvården har gjort korrigeringar, dels därför att siffrorna inte tagits fram på likartat sätt över åren (se tabell 5.7 Personer som avtjänade fängelsestraff den 1 oktober, 2002–2011), dels därför att registrering av misskötsamhet skett på olika sätt i grundsystemet (se tabell 5.11 Beviljade permissioner från anstalt, åren 2002–2011 samt tabell 5.12 Avvikelser från anstalt, åren 2002–2011). Från och med 2005 är detta åtgärdat.

År 2005 utökades statistikredovisningen genom att uppgifterna i flertalet tabeller kompletterades med särredovisning för kvinnor och män.

Den 1 april 2005 infördes på försök utökad möjlighet till intensivövervakning med elektronisk kontroll för personer som dömts till fängelse. Med de nya reglerna kan personer med en strafftid på högst sex månader ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll; tidigare gällde det personer med en strafftid på högst tre månader.

Den 1 april 2005 infördes på försök en utökad målgrupp för IÖV-utsluss. Utökningen innebar dels att personer som dömts till *mellan 18 månaders och två års fängelse*, kunde avtjäna de sista fyra månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, dels att personer som dömts till minst två års fängelse fick möjlighet att avtjäna de *sista sex månaderna* av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll. Tidigare var målgruppen personer som dömts till minst två års fängelse, och då gavs möjlighet att avtjäna de sista fyra månaderna med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

År 2003 genomfördes en systemomläggning. Det gamla Kumulativregistret (KUM) ersattes av Kriminalvårdsregistret (KVR). Systembytet har medfört att brott i utländska domar behandlas på samma sätt som i svenska domar och inkluderas i KVR. Meningen är att all klientinformation i kriminalvården ska finnas samlad i KVR:s databas. Då bör även vissa av de problem eller felaktigheter

som uppstår i och med att informationen lagras i flera system och förs från ett system till ett annat, försvinna.

Den 1 oktober 2001 inleddes en treårig försöksverksamhet, som innebar att långtidsdömda skulle kunna avtjäna den sista delen av sin strafftid i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll, så kallad IÖV-utsluss. Utslussningen är ett steg på vägen mot frihet, som gav den intagne möjlighet att gradvis anpassa sig till livet utanför anstalten. Den intagne skulle ha dömts till minst två års fängelse och ansetts ha behov av att påbörja utslussningen i samhället. Vidare skulle den intagne ha någon form av sysselsättning (arbete, studier) under utslussningsperioden och hålla sig absolut alkohol- och drogfri. Utslussningen kunde ske tidigast fyra månader före villkorlig frigivning. Införandet av IÖV-utsluss kan medföra en minskning i statistiken över inskrivna i kriminalvårdsanstalt den 1 oktober (och beläggningsstatistiken).

Den 1 september 2000 trädde nya regler för normalpermission i kraft. De innebär att man från detta datum endast kan få en permission per månad (tidigare kunde man dela upp tiden till flera permissioner). Samtidigt tydliggjordes reglerna för särskild permission. Från och med den 1 oktober 2000 finns det också några allmänna råd när det gäller permissioner och vistelser enligt 14 § KvaL (fritidsaktiviteter). Till följd av detta minskade både antalet permissioner och antalet vistelser utanför anstalt.

År 1999 infördes möjligheten att kombinera påföljden villkorlig dom med samhällstjänst, som är ett alternativ till kortare fängelsestraff.

Från och med den 1 augusti 1994 inleddes en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll vid sex frivårdsmyndigheter. Försöksverksamheten utökades från och med den 1 januari 1997 till hela landet. Samtidigt utökades möjligheten till intensivövervakning till att gälla även dem som dömts till fängelsestraff på upp till tre månader mot tidigare två (se Definitioner och begrepp). Införandet av testverksamheten medför en minskning i de tabeller som redovisar intagna i anstalt med strafftider under två månader för åren efter 1995 och strafftider under tre månader för åren efter 1997. Verksamheten med intensivövervakning med elektronisk kontroll permanentades år 1999.

Genom omläggning av vissa statistikrutiner är uppgifter beträffande personer i frivård från och med den 1 januari 1992 inte helt jämförbara med tidigare år.